

İSRAİL’İN NAHAL YERLEŞİMLERİNİN ASKERİ ROLÜ

MILITARY ROLE OF ISRAEL’S NAHAL SETTLEMENTS

Zafer BALPINAR¹

Öz

Yahudi devletinin Filistin topraklarında kurulmasına karar verilmesinden sonra, bölgeye Yahudi göçü hayati önem kazanmıştır. Göçmenlerin iskan edileceği yerler aynı zamanda ülkenin sınırlarını şekillendirmek anlamına gelmiştir. Farklı amaçlarla ve motivasyonlarla çeşitli yerleşim yerleri kurulmuştur. Bunlardan Nahal yerleşimleri tarımsal üretim yapan, askeri eğitim almış ve silahlandırılmış personeli bünyesinde barındıran bir yapılanmadır. Bu çalışma, sınır bölgelerinde güvenlik sisteminin bir parçası olarak konuşlandırılan bu yerleşim yerlerini ele almaktadır. Nahal yerleşimleri, amaç-kuruluş-yapı-işlev-konumlandırma bakımından incelenmektedir. Yapılan inceleme dahilinde Nahal yerleşimlerinin güvenlik sistemine ve anlayışına olan katkısı ve etkisi analiz edilmekte ve askeri rolü irdelenmektedir. Bu yapının dönüşmüş formları olan Nahal Piyade Tugayı ve Nahal Haredi Taburu kapsam dışında tutulmuştur. Ayrıca İsrail’in askeri güvenlik beklentisi ve uygulamalarına olan katkıları haricindeki işlevlerine çalışmada yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: İsrail, Nahal, Yahudi Yerleşimleri, Güvenlik.

Abstract

After deciding the foundation of a Jewish state in the Palestinian territories, Jewish immigration to the region became vital. The places where immigrants would be inhabited also meant giving form to boundaries of the country. Various type of settlements were established in line with different aims and motivations. Israel’s Nahal settlement is an organization that comprises militarily trained and armed, but also agricultural producer personnels in its structure. This study deals with these settlements which were deployed as a part of security system in border areas. Nahal settlements are examined in context of objective, foundation, structure, function and deployment. In the scope of this examination, their contribution and effect to the security system are analysed, and their military role is scrutinized. Its converted forms, which are Nahal Infantry Brigade and Nahal Haredi Battalion, have been excluded from

¹ Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, zbalpinar@yahoo.com

the study. In addition, the functions of Nahal settlements other than Israel's military security expectations and applications have been kept out.

Keywords: *Israel, Nahal, Jewish Settlements, Security.*

1. GİRİŞ

Toprak, ulusal kimliğin maddi ve ölçülebilir bir yönünü teşkil etmenin yanı sıra insan gruplarının kendini tanımlamasının ve ifade etmesinin de temel araçlardan birisidir. Bu nedenle, çatışmaların ve çelişkilerin de bir unsurudur. Toprak üzerinde egemenlik kurmak, bağımsızlığın ilk şartıdır. Toprak, ulusların üzerine yerleştiği zemin olduğundan edinilmesine ve korunmasına özel anlam yüklenmiştir. Toplum hayatının devamlılığı, kendini yönetme isteğinin gerçekleşmesi ve özgür insana dair mevzular toprağın varlığı ve sürekliliği ile yakından ilgilidir. Bir coğrafya üzerinde kalıcı bir varoluşun sağlanması için gerek yaşamsal gerekse ideolojik motivasyonlara ihtiyaç vardır. Bu motivasyonlar, bulunan toprağa anlam kazandırmak, kaybedilmemesi için çaba ve fedakarlık göstermek için gereklidir. Ancak en önemli belirleyici, toprağın varoluşsal konumunda tanımlanmasıdır.

Yahudiler, yaklaşık olarak bugünkü Filistin topraklarına karşılık gelen yerlerden M.Ö. 586'da Babililer ve M.S. 70'de Romalılar tarafından sürülmüşlerdir. Dünyanın birçok yerine dağıldıkları sürgün sonrası dönemde, Eski Ahit'te kendilerine vaad edildiğine inandıkları topraklara dönüş arzusunu dini-kültürel zeminde besleyip olgunlaştırmışlardır. 1904'teki VII. Siyonist Kongre'de bu arzu o tarihte Filistin toprakları olan yerde, bugünkü İsrail Devleti'ni kurmayı amaç edinen siyasi bir hedefe dönüştürülmüştür. Bu amaç, bölgede Yahudi varlığını hem nüfus hem de toprak bakımından arttırmayı, müstakbel devletin varlığı için kaçınılmaz kılmıştır. Dönemin en büyük aktörü olan İngiltere'nin Filistin'de bir Yahudi yurdu kurulması hususundaki desteği olan Balfour deklarasyonu önemli bir köşe taşı olmuştur. I. Dünya Savaşı sonrasına kadar Osmanlı İmparatorluğu toprağı olan Filistin'e Yahudi göçü ve toprakların Yahudilere satışı Padişah II. Abdülhamid tarafından yapılan çeşitli yasal düzenlemelerle engellenmeye çalışılmış, Yahudilerin burada devlet kurma talebi kabul edilmemiştir. I. Dünya Savaşı'nın Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisiyle sona ermesiyle Filistin, Milletler Cemiyeti tarafından İngiliz mandasına verilmiştir. II. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde Yahudiler Filistin'deki varlıklarını arttırmışlardır. Yahudilerin bir devlet kurma yolunda hem İngilizler hem de Araplar üzerinde silahlı baskıyı arttırmasıyla, bölge İngiltere için ciddi bir yük olmaya başlamıştır. En nihayetinde İngiltere sorunu Birleşmiş Milletler'e (BM) taşımıştır.

BM, 1947 yılında Filistin'de bir Arap ve bir Yahudi devleti kurulmasını esas alan 181 sayılı Taksim Kararı ile sorunu çözme yoluna gitmiştir. Ancak Araplar bu kararı tanımayınca ve Yahudiler 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'ni ilan edince kaotik ortam savaşa taşınmıştır. Bu savaş, yani, 1948 Savaşı (İsrail'in ifadesiyle Bağımsızlık Savaşı), toprak elde edilmesi ve elde tutulması için icra edilen uygulamalara zemin oluşturmuştur. Çatışma ortamında elde edilen topraklar, süratle iskan edilerek çarpışılan tarafa karşı adeta bir isnat duvarına dönüştürülmüştür. Göçlerle gelen nüfusun buralara taşınması ve taşındıkça da daha fazla genişlemenin meydana gelmesi fiili bir durum ortaya çıkarmıştır.

Bu durum beraberinde sınırların ileriye doğru ötelenmesini getirdiği için, özellikle çarpışılan tarafla sınır oluşturan topraklarda Yahudi varlığını devam ettirmek, bir güvenlik sorunu meydana

getirmiştir. Bir diğer sorun da dar bir coğrafyaya büyük ölçüde göç kabul edilmesi sonucu artan gıda ihtiyacı olmuştur. Bu nedenle kazanılan toprakların savunmanın yanı sıra tarımsal üretim için de kullanılması gerekmiştir. Bu kapsamda hem sınır güvenliğinin sağlanması hem de nüfusun beslenmesi ve barındırılması görevini yerine getirecek, askerlerin ve çiftçilerin işlevlerine sahip bir iskan modeline ihtiyaç duyulmuştur. Nahal yerleşimleri tüm bu gereklilikleri bir araya toplayan bir yapı olarak hayata geçirilmiştir. Böylelikle tarımsal faaliyetler için işlevsel, askeri amaçlar için de stratejik bir çözüm bulunmuştur.

Nahal yerleşimlerinin tehdidin yüksek olduğu sınır bölgelerinde konumlandırılması, onlara askeri ileri karakol görevi yüklemiştir. Bu çalışma, Nahal yerleşimlerinin düşmanla mümkün olan en ileri noktada teması sağlayarak, gerideki sivil kesimlere ulaşılmasını engellemesi veya geciktirmesi rolünü ele almaktadır. Bu kapsamda Nahal yerleşimlerinin İsrail'in güvenlik yapılanmasına ve anlayışına olan katkısı ve etkisi, askeri açıdan irdelenmektedir. Sonuç bölümünde yapılan analiz, onların amacı, kuruluşu, yapısı, işlev ve coğrafi konumlanması hususunda yapılan incelemeyi esas almaktadır. Bu yerleşimlerin askeri olanların yanı sıra icra ettiği diğer görevler (üretim, eğitim, rehabilitasyon, entegrasyon, yurtdışına örnek model olarak takdim edilmesi, vs.) ve bu alanlarda sağladığı faydalar çalışma konusunun dışında bırakılmıştır. Ayrıca bu yapının dönüşmüş formları olarak, 1982 yılında İsrail Savunma Kuvvetleri'nin düzenli birliği şeklinde kurulan Nahal Piyade Tugayı ve askerlik görevinin dini yükümlülüklerle eş zamanlı yapılmasına olanak tanımak üzere 1999 yılında teşkilatlanan Nahal Haredi Taburu çalışmanın dışında tutulmuştur.

2. NAHAL YERLEŞİM YERLERİ: AMAÇ, KURULUŞ, YAPI, İŞLEV VE KONUMLANMA

2.1. Amaç

Yahudilerin bugünkü Filistin toprağından sürülmesinden sonra bölgede dini maksatlı küçük yerleşimler bulunmaya devam etmiştir. Siyasi amaçlı yerleşimler ise 1882'de Rusya'da yaşanan Yahudi katliamının (Pogrom) ardından *Hovevei Zion* (Siyon'u Sevenler) ve *Bilu* (*Beit Ya'akov Lehnu Venelkha*-Yakub'un evi hadi yüksel) hareketleri tarafından kurulmaya başlanmıştır. İlk siyonist yerleşim yeri 1882'de Tel-Aviv ile Yafa arasında kurulan Rishlon Lezion olmuştur. *Aliyah* (yükseliş) ismi verilen göç hareketleriyle yerleşimlerin sayısı hızla artmıştır. İsrail Devleti'nin 14 Mayıs 1948'deki kuruluşunun öncesinde yerleşim yerleri, Yahudilerin yaşam alanı olmanın ötesinde bir devletin geleceğini belirleyecek şekilde ve güvenlik politikasının önemli bir aşamasını oluşturmak üzere organize edilmiştir (Kellarman, 1993: 201). Organizasyon, güvenliği sağlamanın yanı sıra üretim yaparak yaşam alanlarını canlı tutmaya ve genişlemeyi sağlayacak kapasiteye ulaşmaya yönelik olmuştur (Safran, 1978: 229). Süreci, Filistin'deki Yahudi müşterek hayatının coğrafi sınırlarının Yahudi yerleşimleri tarafından belirlenmesi ilkesi ve tek bir yerleşimi boşaltmanın Filistin'deki Yahudi toplumunun (*Yishuv*) toptan çöküşü olacağını temel alan domino doktrini şekillendirmiştir. Devletin kuruluşuna giden yolda amaca ulaşmak için gerekçe, boyut, yöntem ve öncelik bağlamında siyasi elit arasında yaklaşım farkı olmasına rağmen, toprağı duyulan ihtiyaç konusunda fikir birliği sağlanmıştır. İlk hükümetin kalkınma planında gelen göçmenlerin yerleşim yerlerine yönlendirilmesi ana prensip olarak yer almıştır (Kellarman, 1993: 44, 52, 65).

Göçmen politikasını tamamlayan, nüfusu mümkün olduğunca sınırlardaki yerleşimlere yönlendirme politikası, toprağa hakimiyetin yerleşim yerleri yoluyla sağlanabileceğini esas almıştır. Kolektif köyler şeklinde sınırlara yerleşim, yerleşilmeyen yerlerin fethedilmesinin temel unsuru haline getirilmiştir (Kellarman, 1993: 70). 1948 Savaşı'nda İsrail'in askeri başarısından sonra bir şekilde yerlerini terk eden Arapların bıraktıkları alanlarda saha hakimiyetinin kurulabilmesi, yeni gelen göçmenler için gerekli yiyeceklerin üretilmesi ve nüfusun sınırı ileri doğru ötelenmek amacıyla kullanılabilmesi için, gerekli arazi kesimlerinin acilen yerleşim yerleriyle iskan edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Aksi durumda boşaltılan alanlara yerleşilmemesinin hem güvenlik hem de ekonomik sorunlar ortaya çıkarabileceği değerlendirilmiştir. Gelinek noktada hem güvenlik hem de kolonileşme ihtiyacı aynı yönü gösterdiğinden, ihtiyaca cevap verecek bir yerleşim formunun kurulmasının önü açılmıştır (Davis, 1973: 96). Ancak bu, barış görüşmeleri bağlamında İsrail'i zor durumda bırakacağı için sivil yerleşimler kurulması yerine diplomatik platforma savunulabilir, güvenlik odaklı bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmuştur (Porath, 2007: 232).

Bu özel yapı, istenilen toprakları elde etmek için zorlu bölgelerde yerleşim kurma ihtiyacının, siyonist idealizmin ve ordunun sivil yerleşim kurmak için uygun olmayan bölgelere genç insanları yerleştirme kabiliyetinin bir sentezi olacaktır (Seidman, 2010: 728-729). Ayrıca nitelikli askerler yetiştirecek (Schuster ve Gilboa, 2007: 735), kırsal kesimin yerleşim ve güçlendirme faaliyetleri için lüzumlu ihtiyaçlarını karşılayacak ve insan kaynağı temin edecekti (Harris, 1993: 146). İşte bunları gerçekleştirme görevi Nahal yerleşimlerine verilmiştir.

2.2. Kuruluş

Nahal, "Savaşçı Öncü Gençlik" anlamına gelen İbranice *Noar Halutz Lohem* ifadesinin kısaltılmış şeklidir. Klasik manada İsrail'deki öncü gençlik hareketinin askerleri gruplar halinde organize edilmiş, İsrail Savunma Kuvvetleri'nin düzenli bir birliği ve Yahudi gençliğini İsrail'de yerleşmek üzere eğiten diasporadaki siyonist gençlik hareketidir (Schuster ve Gilboa, 2007: 735). Bahsi geçen öncü gençlik hareketinin kökleri, İsrail'e ideolojik amaçlarla yerleşen ilk gruplarla yakından ilişkilidir (<http://www.jewishvirtuallibrary.org>). Bu ilişkilendirmeden de anlaşılacağı üzere "öncülük" ifadesinin Nahal ile bağlantısını oluşturan özel bir anlam söz konusudur. "Öncü" için kullanılan İbranice terim Eski Ahit'te geçen bir ifade olan *halutz* dur. Eski Ahit'te geçtiği şekliyle "diğer tarafa Tanrının gözetiminde seçilmiş askerler olarak geçeceğiz" (Sayılar 32:32)'de ve "Tanrının gemisinin önünde seçilmiş askerler elden ele aktarıırken..." (Yeşu 6:7)'da yer alan "seçilmiş askerler" için kullanılan İbranice kelime *halutz* dur. Öncüler bu ilişkilendirme bağlamında kendilerini ulusal bir görev üstlenmiş olarak görmüşler ve diğer siyonistler tarafından böyle görülmüşlerdir. Bu bağlamda öncüler, icra ettikleri misyonla, Yahudi toplumunda insan kaynağı ve ideoloji bağlamında değer oluşturan ve değerlerin gelişimini belirleyen bir konuma sahip olmuşlardır (Kellarman, 1993: 196, 201).

Yahudi yerleşimleri güvenlik mekanizması içinde her zaman önemli bir yer teşkil etmiştir. Bu nedenle Nahal yerleşimlerinin öncü hareketin ideolojik boyutuyla paralellik gösteren askeri işlevi, hali hazırda sahada olan bir uygulama üzerine inşa edilmiştir. 1920'de kurulan daha sonra devlet kuruluşuyla birlikte İsrail Savunma Kuvvetleri'ni oluşturan milis teşkilatı Haganah, kendisinin komando gücü olan Palmach'ı 1941'de kurmuştu. Haganah, Histadrut ve işçi hareketiyle yakın ilişki içinde

olduğundan bunların kaleleri durumunda olan yerleşimlerle de iç içeydi. Buralarda eğitim yapıyor ve silahlarını gizliyorlardı. Yerleşimlerin üyeleri aynı zamanda fiili olarak Haganah üyeleri konumundaydı. Haganah gücünün büyük bölümü yerleşimlerde iskan edilen işçilerden oluşmaktaydı. Birçok Haganah subayı da yerleşimlendendi. Üstelik Palmach'ın komando timleri toplumun diğer kesiminden ziyade çoğunlukla yerleşimcilerden teşkil edilmekteydi. Bunlar şehirden yerleşimlere Filistin'deki Yahudi toplumunun güvenliğine katkıda bulunmak üzere giden idealist gençlerdi. Yerleşimler, birlikte yeme, uyuma ve sosyal faaliyetlere katılma gibi askeri birimlerle benzer özelliklere sahip olduklarından askeri kullanıma uygundu. Palmach birimlerinin tamamı zaten ayda 14 gün çalıştıkları, on gün eğitim yaptıkları yerleşimlerde konumlanmıştı. Bu yerleşimleri daha sonra sınır hattı olacak yerlere askeri unsurları gizlice yerleştirmenin bir yöntemi olarak kullanılmaktaydılar (Harris, 1993: 130-131).

Bu altyapı doğrultusunda Nahal yerleşimlerinin askeri işlevi, 1948 Savaşı öncesi ve sırasında meydana gelen siyasi manevraların doğrudan bir sonucu olarak şekillenmiştir. Bu dönemde Filistin'deki Yahudi toplumunun siyasi liderleri, değişik kesimlerin kendilerine ait siyonist ideolojileriyle uyumlu bir ordunun en iyi nasıl oluşturulabileceği hakkında şiddetli tartışmalar yaşıyorlardı (Peters, 2008: 41). İsrail Savunma Kuvvetleri de askerlik hizmeti ile tarımsal hayatı birleştirecek yollar arıyordu (Allon, 1970: 39). Başbakan David Ben-Gurion'a göre sıradan yerleşim yerlerine ihtiyaç yoktu. İhtiyaç, anahtar pozisyonda konuşlanacak, sınırların genişlemesini sağlayacak, güvenliği güçlendirecek ve ulaşım güzergahlarını koruyacak yerleşimlere yönelikti (Kellarman, 1993: 56).

Diğer yandan devletin kuruluşuyla birlikte, 1948 Savaşı'ndaki ciddi başarılarına ve tarımsal yerleşimlere olan derin inancına rağmen Marksist-Stalinist çizgide olan Palmach dağıtılarak personeli orduya dahil edilmişti. Bu nedenle bir savunma yapılanması olan Hashomer (Gözcü) teşkilatının 1909'da kurulmasından beri devam etmekte olan ve Palmach'ın ağırlığının hissedildiği asker-çiftçi geleneğine bir çözüm bulunması gerekiyordu. (Harris, 1993: 145). Ayrıca Palmach'ın bakiyelerinin içinde eritileceği, ruh bakımından Palmach'ın devamı olacak, ancak kendi ideolojisine değil, bir bütün olarak devletin ve ordunun çıkarlarına hizmet edecek bir yapıya ihtiyaç vardı (Perlmutter, 1968: 55).

1948'de Yahudi öncülerinden bir grup Ben Gurion'a mektup yazarak, temel askeri eğitim sonrası dağıtımına tabi tutulmadan grup olarak askeri hizmette bulunmayı talep etti (<http://www.jewishvirtuallibrary.org>). Farklı ordu birimlerine gönderilmekten ziyade grup halinde askerlik hizmetleri boyunca bir yerleşime gönderilmeyi isteyen yaklaşım, Ben-Gurion tarafından beğenildi. Böylece devletin güvenlik ihtiyacını karşılayacak şekilde mevcut altyapının tekrar şekillendirilmesi olan Nahal yerleşimleri modeli fikri ortaya çıktı (Schiff, 1985: 60).

Ortaya çıkan fikir ve Ben Gurion'un öncülük idealizmi ile askeri kabiliyetin bir arada bulunmasının ülke güvenliğine katkı sağlayacağı yaklaşımı doğrultusunda (Kellarman, 1993: 66-67), 1949'da çıkarılan Savunma Hizmetleri Kanunu madde 60(f)'de erkek ve kadın tüm askerlerin mecburi askerlik hizmetlerinin ilk 12 ayını tarımsal eğitime ayıracakları hükmü getirildi (Seidman, 2010: 728-729). Kanuna göre erkeklerin askerlik hizmetinin ilk 12 ayı ile kadınların askerlik hizmeti olan 12 ayın temel eğitimi takiben tarımsal hazırlığa tahsis edildi (Kellarman, 1993: 66-67). Aslında bu kanun Ben Gurion'un ülkenin sınırlarını koruyup tehdiye karşı hızlı cevap üretecek modern ve yetenekli, yekpare olan, içinde özel bir yapılanma barındırmayan bir ordu arayışına tezat teşkil ediyordu. Ancak dönemin

ihtiyaçları doğrultusunda İsrail ordusu yerleşimlerden güçlü bir cesaret aldığından ve gençlik hareketleri yerleşimlerin temel insan kaynağı olduğundan özel bir birim olarak Nahal yerleşimlerinin kurulmasını uygun buldu (Harris, 1993: 145).

Böylece Nahal yerleşimleri, kolektif yaşam imkanlarını (ortak yemek, sosyal alan vs.) barındıran ve güvenlik düzenlemelerinin daha kolay yapıldığı kibbutz (insanların gönüllü olarak birlikte yaşayıp çalıştığı, bireylerinin birbiriyle rekabet etmedikleri, ortak mülkiyetin olduğu, müşterek üretim çiftlikleri) modeli üzerine bina edildi (Troen, 2004: 60). Oluşturulan bu yapıyla ordu teşkilatlanması dahilinde hem öncü idealizmi ile İşçi Siyonizminin askeri değerlerini birleştiren bir modelin avantajından yararlanılabilecek, hem de gençlik hareketinin yerleşimci misyonunu devam ettirme ısrarları devlet çıkarlarıyla ve politikasıyla örtüştürülebilecekti (Peters, 2008: 2, 7). Ayrıca, yerleşiklerinin askerlik için buldukları yerleri terk ederek oluşturdukları insan kaynağı açığı sonucu kibbutzun zayıflamasının da önüne geçilebilecekti (Bowes, 1990: 91). Bu doğrultuda personel hareketliği, erkekler ve kadınların önce temel askerlik eğitimi görmeleri, sonra bir kibbutza gönderilip orada hem tarımsal üretim yapmaları hem de güvenliği sağlamalarını esas aldı. Bu sürece, bir yılın ardından orduya dönüp ileri düzeyde askeri eğitim aldıktan sonra daha uzak/tehlikeli bölgelerde kendi kibbutzlarını kurmak üzere görevlendirilmeleri ilave edildi (Pearlman, 1970: 143).

2.3. Yapı

Uygulama aşamasına ilişkin betimlenen çerçeve zorlu şartları tarif ettiği için, bu safhanın başarılı olabilmesi güçlü bir motivasyonla hareket eden bir kesimin varlığına ihtiyaç duyulmuştur. Etkin bir siyasi sosyalleşme sürecinden sonra sınır yerleşimlerinin askeri önemini özümsemiş Nahal yerleşimcileri, toplumunun en idealist, en motive olmuş, orta ve üst sınıf kesiminin mensupları olarak bu gerekliliğe cevap vermişlerdir (Jacob, 1971: 181-182; Easton, 1968: 133).

Nahal yerleşimlerinin ilk kuruluşundaki altyapısı, 1948 Savaşı sırasında İsrail’de hem kendileri hem de toplum tarafından siyonist çabanın bayraktarları olarak görülen gençlik hareketlerinin sol kanadında yer alan 18-20 yaşlarındaki katılımcılardan oluşturulmuştur (Edwards, 2008: 801; Peters, 2008: 6). Ayrıca 1923’te Vladimir Jobotinsky tarafından kurulan revizyonist siyonist bir gençlik hareketi olan Betar’ın birçok üyesi orduya katılır katılmaz bu yerleşimlerde görev yapmayı tercih etmiştir. Betar üyeleri bu yapı dahilinde 1948’den 1960’a kadar 12 yerleşim kurmuştur (Niv, 2007: 511). Merkezi sol kibbutz hareketi de Nahal programının parçası olmuş ve süreci ordu ile beraber şekillendirmiştir (Levy, 2011: 77). Bu kadronun eğitimleri, orduda hizmet ederken sınırdaki kibbutzlarda çiftçi-asker şeklinde görev yapan Palmach’ın eski üyeleri tarafından verilmiştir (Perlmutter, 1968: 622).

Nahal yerleşimleri 1950’de gençlik hareketlerine ek olarak Gadna’dan (Gadna, savunma ve askerlik hizmeti konularında 13-18 yaşlarındaki gençlere eğitim vermek üzere liselerde yürütülen bir programdır) da insan kaynağını takviye etmeye başlamıştır (Peters, 2008: 68). Buna göre adaylar, askerlik öncesi sosyal bir yapı olan Gadna’nın üyeleri arasından seçilmişlerdir. Gadna’da Nahal’a katılmaya kadar geçirilen süreçte vatanseverlik duygusunu, devlete ve orduya sadakati esas alan toplantılara, periyodik kamplara ve 11 günlük temel eğitim programına tabi tutulmuşlardır. Eğitim sürecinde kendi içlerinden seçilen liderin yönetiminde oldukça kristalleşmiş gruplar oluşturulmuş ve kolektif tarımsal yerleşimlerde yaşamaya hazırlanmışlardır (Jacob, 1971: 181).

Daha sonraki aşamada farklı siyasi ve dini gençlik hareketlerinden gelenler de ordu içinde ayrı bir birlik halinde ele alınmıştır. Bunlar gelecekte yeni kibbutzlar kurulması için temel ihtiyaçları tedarik etmenin yanı sıra daha fazla askeri insan kaynağı oluşturmakla görevli olan Garin birimine katılmışlardır. Garin'e katılanlar temel askerlik eğitimi aldıktan sonra, 1 yıl boyunca pratik tarımsal eğitim alacakları özel seçilmiş ve teçhiz edilmiş yerleşim yerlerine gönderilmek üzere küçük gruplara ayrılmışlardır. Yerleşim içinde Garin mensupları kişisel sosyal ve askeri kimliklerini kazanmaları için muharip askerlerden oluşan bir kadronun gözetimine verilmiştir. (Jacob, 1971: 181; Easton, 1968: 130; (<http://www.jewishvirtuallibrary.org>).

Nahal yapısı içinde askerlik hizmetleri boyunca tarımsal yerleşim üyeleri olarak gidecekleri yerlerde yeni bir yaşam alanı oluşturmak veya takviye etmek üzere belirlenen gruplar, yoğun bir askeri-sosyolojik-ideolojik eğitime tabi tutulmuştur. Yapılan eğitim sırasında her bir grup yönetim konusunda pratik eğitim ve deneyim kazanmaları için tarımsal bir yerleşimde iskan edilmiştir. Buralar askeri rütbelere ve disiplinin olduğu ancak aynı zamanda sivil tarımsal yerleşim için hazırlıkların yapıldığı tipik askeri kamplardır. Kadınlar, ileri askeri eğitim alan erkeklerin sonradan katılacağı, önceden belirlenmiş yerleşimlere yaşamak üzere gönderilmiştir. Gidilen yerleşim yeri, eğitim için bulunulan yerleşim olabildiği gibi, şartları siviller için uygun olmayan bir yerde kurulan yeni bir yerleşim yeri de olmuştur. Erkeklerin ileri askeri eğitim süreci paraşütçü, tankçı, topçu, istikham gibi ileri askeri branşlaşmayla devam ettirilmiştir (Easton, 1968: 131; Schuster ve Gilboa, 2007: 735; Jacob, 1971: 181).

1954 öncesinde temel seviyede askeri eğitim yapılırken, bu tarihten sonra seviye ileri askeri eğitime yükseltilmiştir. İleri eğitimde tahrip, kısım komutanlığı ve şehir savaşı kursları yürütülmüş, ilk keşif bölüğü hayata geçirilmiştir. 1954'ten itibaren Nahal yerleşimleri mensupları nitelikli askeri eğitim için 890. Paraşütçü Tugayı'na, 1955 itibarıyla da sadece Nahal yerleşimcilerine eğitim veren 88. Tabur'a gönderilmeye başlanmıştır. Bu tabur 1956 Savaşı'na katılmış, savaştan sonra 901. Yedekler Taburu'na dönüştürülmüş ve gerektiğinde göreve çağrılmak üzere 20 yerleşime dağıtılmıştır. Bu savaşla birlikte Nahal yapısını besleyen acemiler diğer ordu acemileri gibi yaz ve kış tertiplerinde eğitime alınmaya başlanmıştır. Bu, Garin'den gelenlerin askere alınmadan önce tarımsal faaliyetlere katılmalarına olanak tanıyarak, askerlik hizmeti sırasında daha fazla askeri ileri eğitim kursları alabilmeleri için zaman kazanmalarını sağlamıştır (Peters, 2008: 74-77).

Muharip eğitimlerin yanı sıra bazı üyeleri kümes hayvancılığı, tarla bitkileri, tarım makinaları gibi konularda ilave eğitimlere gönderilmişlerdir. Nahal yerleşimleri mensuplarının %10'u gelen göçmenlerin arasından yeni insan kaynağı oluşturmak üzere bir şehirde veya göçmen bir yerleşimde gençlik hareketi lideri olarak görevlendirilmişlerdir. Muharip olamayan erkek ve kadın askerler de Nahal yapısı içinde bulunabilme olanağına sahip olmuşlar, kendilerine uygun bir işlevde değerlendirilmişlerdir (Easton, 1968: 130-131). Askerleri hizmetlerinin bitiminde bu yerleşimlerden sivil hayata dönmek isteyenler görevli oldukları yerleşimden ayrılabilme, dönmek istemeyenler kibbutzda kalmaya devam etme hakkına sahip olmuştur (Herzog, 2007: 469). İstatiksel olarak bakıldığında, Nahal eğitimini tamamladıktan sonra başlayan 2 yıllık görev süreci bitiminde askerlerin yaklaşık 1/3'ü gönderildikleri topraklarda kaldıkları ve bunlardan yarısının da buldukları yerleşimlerde 15-20 yıldan sonra da kalmaya devam ettikleri görülmüştür. 1967 Savaşı öncesindeki 10 yıl içinde de Nahal birlikleri

mensuplarının %34'ü askerlik hizmetlerini tamamlamalarını müteakip görev yaptıkları tarımsal yerleşimlere sivil olarak yerleşmişlerdir. Kendi gönüllülüklerinin yanı sıra askerler hayatlarını çalışarak devam ettirecekleri yerleşim yerlerini seçmeleri konusunda cesaretlendirilmişlerdir (Schuster ve Gilboa, 2007: 735; Easton, 1968: 133).

Nahal yapının 1949 yılında çıkarılan Savunma Hizmetleri Kanunu'na göre orijinalinde 3 hafif piyade taburundan müteşekkil tugay büyüklüğünde bir yapı olarak oluşturulmuştur. Bir tabur merkezde tarım ve temel askeri eğitimle ilgili olup, diğer iki tabur hafif piyade sınır taburu görevi üstlenmiştir. Bu iki tabur kağıt üzerinde yekpare gözüke de tek bir yerde ve aynı zamanda görevde bulunmamışlardır. Ancak askerler yer yıl ortalama 16 tam gün süren askeri tatbikatlara katılmışlardır. Askeri olmayan günlük faaliyetlerinde de kendilerini askerlik görevlerini icra eden çiftçiler olarak düşündükleri için askeri üniforma giymişlerdir. Nahal yerleşimcisi olan askerlerinin görevleri, buldukları yerleşim yerinin korumak, insanlı sınır gözlem karakollarına personel sağlamak ve araçlı devriyeler düzenlemek şeklinde icra edilmiştir (Peters, 2008: 70, 74-75). Nahal yapısı İsrail Kara Kuvvetleri'nde kendine yeten kapasitedeki tek birlik olup, askeri işlevi ihtiyaç duyulması halinde icra edilecek şekilde planlanmıştır.(Easton, 1968: 130-131).

2.4. İşlev ve Konumlanma

İsrail hudut yerleşimlerinin iki formu vardır. İlki sınırları meydana getiren ve boşlukları dolduran yerleşimler, ikincisi de savunma pozisyonu işleviyle mevcut sınırlar boyunca konumlandırılmış sınır yerleşimleridir. İkincisi güvenlik ve yerleşimcilik politikalarının merkezinde yer almıştır (Kellarman, 1993: 195). Devletleşme öncesinde Filistin'deki yerleşimlerin kenarlarındaki bölgeler tarım esaslı cephe bölgeleri olarak görülmüştür. Devletleşmeyle sınır anlayışı, siyasi, sosyal, ekonomik, demografik unsurlar hesaba katılarak, genişleme alanlarının tespit edilmesi olmuştur. Zira Başbakan Ben-Gurion'a göre yeni devletin sınırları esnetilebilmeliydi, bu nedenle nihai olarak belirlenmemiş olmalıydı. Tarihsel gelişmelerin, bölgesel ve uluslararası şartların doğası ve gereğine göre şekillenmeliydi. 1948 sonrasında gelen göçmenler de bu anlayışa göre sınır kesimlerine devlet ideolojisi bağlamında ve genişleme politikası doğrultusunda gönderiliyorlardı (Masalha, 2000: 6; Kellarman, 1993: 2002).

Bu sevkler bağlamında riskli sınır bölgelerine yerleşimin devlet politikası ve bir program kapsamında yapılması formu olan Nahal yerleşimleri, iki döneme ayrılan öncü hareketin İsrail Devleti'nin kurulmasından sonraki ikinci dönemini (ilk dönem 20. yy'ın başlarında İsrail Devleti kurulana kadar olan dönem) kapsamaktadır (Kellarman, 1993: 197). Devletleşme sonrasında güvenliğe geniş bir tanımlama yapmanın yollarından birisi de Nahal yerleşimleri olmuştur. Ancak bu yerleşimlerin üzerinden kendilerini ideolojik olarak tanımlayan kesimler nedeniyle tartışmalar yaşanmıştır. Nahal yerleşimleri hususunda Yahudi gençlik hareketleri ile İsrail Savunma Bakanlığı arasında yerleşimlere ilişkin tartışmalar sonrasında *he'ahzut* (güvenlik yerleşimi) anlayışı tesis edilmiştir. Ayrıca Nahal yerleşimleri, sosyalist bir görüşü benimsemiş bir lider kadrosu tarafından kurulmuş asker üniformalı devletçi bir anlayışın, sosyalizm felsefesiyle pek bağdaşmaması sonucu ortaya çıkan sorunun da çözümü olmuştur. Getirilen çözümle yani Nahal yerleşimleriyle sınır bölgelerinde güvenlik ve üretim paydasında devletçi, zorlayıcı anlayış ile göç olgusunun duygusal ve toplumsal unsurlarını birleştirmiştir (Ben-Eliezer, 1995: 276-277). Bu tip yerleşim mensupları kendi içinde öncü motivasyonu ile düşman toplumlar tarafından

çevrelendikleri ve saldırıların hedef konumunda oldukları güdüsüyle motive olmuşlardır (Cnaan, 2007: 64). Bu nedenle siyasi ve askeri liderler tarafından askeri göreve çağrılan yerel halktan daha etkili görülmüşlerdir (Peters, 2008: 69).

Yerleşim yerlerinin özellikle de Nahal formunda olanların güvenlikle aynı anlamda anılması, yaşam alanında Yahudi varlığına karşı olacak unsurların düşman olarak tanımlanması ile düşmanla silahlı mücadele üzerinden Filistin topraklarında tutunma/yayıma sağlanması kabulüyle yakından ilişkilidir (Ben-Ami, 2006: 217, 220, 225-226). Bu ilişkilendirme paralelinde, Nahal yerleşimleri üzerinden sahada fiili durumlar (işgal edilen bir yere süratle yerleşilerek oranın daha sonraki aşama için basamak yapılması vb.) yaratma çabası ve toprağın siyasi statüsüne yerleşimler yoluyla karar verilmesi beklentisi de yakın ilişkiye sahip olmuştur. Bahse konu ilişki yumağı Başbakan Ben-Gurion'un "fetihte başarılı olduk, ancak yerleşimler olmadan bu fethin sonucu belirleyici bir değeri olamaz, yerleşim işte gerçek fetih budur" düşüncesiyle harmanlanarak, Nahal yerleşimleri bağlamında öncü idealizmiyle iskan ve yerleşilmeyen yerlerin fethedilmesi modeline dönüştürülmüştür. Bu güçlü altyapı doğrultusunda bunların yerleşimcileri de askeri ileri karakol olarak hizmet verdikleri yerlerde güvenliği arttıran ve koruyan bir unsur olarak ülkenin geleceğinde rol aldıklarına inanmışlardır (Kellarman, 1993: 40, 65).

Yeni yerlerin ele geçirilmesi istediği doğrultusunda Nahal yerleşimlerin sahadaki işlevi, Palmach ve onun gibi paramiliter bir Yahudi teşkilatı olan Lehi'nin geleneksel öncü "çit ve su kulesi" uygulamasının devamı niteliğinde icra edilmeye başlanmıştır (<http://www.jewishvirtuallibrary.org>). "çit ve su kulesi" uygulaması adından da anlaşılacağı gibi hızlı bir şekilde bir bölgenin çitle çevrilmesini, ihtiyaç için bir su kulesi dikilmesini ve birkaç baraka yapılarak oranın sahiplenilmesini amaçlayan bir nevi gecekondü yöntemidir (Kellarman, 1993: 56). Nahal yerleşimlerinin güvenlik için görülen lüzum üzerine bazen bir gecede bile vücuda getirildiği görülmüştür. Bunlar kendisine fiili durum yaratması emri verilmiş üst rütbeli bir subay komutasındaki Nahal yapısına mensup askerler tarafından kurulmuşlardır (From Hebrew Press, 1973: 131). Bahse konu yerleşimlerinin altyapısını oluşturan bu basit uygulamanın 1948 Savaşı'nın kazanılmasına katkı sağladığının birçok tarihçi tarafından kabul edildiğinin altı çizilmelidir (Cnaan, 2007: 64).

Devletleşme sonrasında yoğunlaşan çatışma döneminde kibbutzlar, ön cephedeki savunmayı sağlayan stratejik kale işleviyle Nahal yerleşimleri şeklinde kurulabildiği gibi (Davis, 1973: 91; Edwards, 2008: 801), askeri karakol niteliğinde kurulan yerlerin daha sonra Nahal yerleşimine dönüştürülmesi de görülen bir uygulamadır (Lesch, 1985: 51). Bazen tarımsal amaçla kurulan yerleşimler maruz kaldıkları güvenlik sorunları nedeniyle Nahal yapısına (Orni, 2007: 264), bazen de sınır bölgelerinde Nahal yerleşimi şeklinde ileri karakol olarak kurulmuş olanlar sivil yerleşime dönüştürülmüştür (Weitz, 2007: 360).

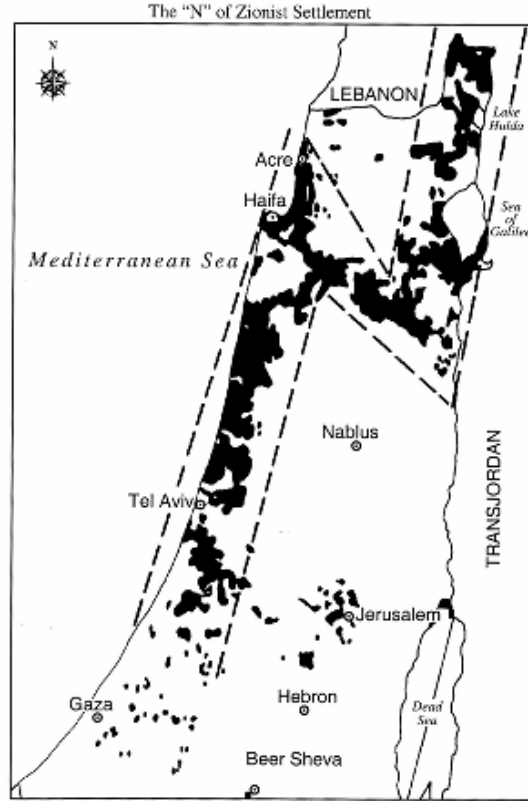
Ancak genel görünüm bir Nahal yerleşiminin ileride bir kibbutza çevrilmek üzere kurulmuş askeri bir karakol olduğu şeklindedir (Israel Report, 1971: 10). Bu dönüştürme işleyişinde yeni bir yerleşim, kendi ayakları üzerinde durana kadar Nahal bünyesi içinde askeri disipline ve orduya bağlı olarak devam etmek zorundadır. Kendine yetmeye başladıktan sonra sivil otoriteye devredilmekte ve sivil bir köy olmaktadır (Herzog, 2007: 469). Güvenlikle ilişkilendirilen bir süreç gibi görülmekle birlikte bu yerleşimlerin fiili durum yaratma kabiliyeti de vurgulanmalıdır. Zira bir yerleşim yeri kurmak için

hükümetten izin alınması gerekirken, Nahal yerleşimi şeklindeki bir ileri karakolunun kurulması için bu izne ihtiyaç yoktur (Aronson, 1996: 119). Her ne kadar hükümet izini söz konusu edilse de Nahal yerleşimi kurulduktan sonra sivil yerleşime dönüştürülmesi için bu izin olmadan yapılan dönüşümler de bulunmaktadır (Aronson, 2011: 195).

İfade edilen bu esnek ve kullanılışlı yapısıyla bu yerleşimler güvenlik açısından kritik bölgelerde İsrail'in savunma gücünü önemli ölçüde arttırmıştır (Allon, 1970: 39). Bu yapının mensuplarının büyük bölümü kimsenin daha önce gitmediği sonradan çoğu sivilleştirilmiş 100'den fazla bölgeye yerleştirilmiş, insan kaynağından yoksun 130'dan fazla yerleşim yeri bu sayede takviye edilmiştir (Seidman, 2010: 728-729; Easton, 1968: 131). Nahal yerleşimlerinin varlığının ilk 20 yılında, İsrail'in sınırlarını güçlendirmek amacıyla, bu çerçevede 22'si kalıcı yerleşim haline gelen 36 ileri karakol kurulmuştur. Bunların dışında 18 yerleşim daha önce Nahal yerleşimlerinde en az bir kez hizmet etmiş asker-çiftçi bireyler tarafından oluşturulmuştur. 100'den fazla kibbutz ve moshav'da (herkesin kendi çiftliğinin olduğu ancak kolektif pazarlama yapısının bulunan köy formunda yerleşim yeri) eskiden Nahal yerleşimlerinde askerlerini yapan küçük gruplar yer almıştır. Genel toplamda ise yaklaşık 108 yerleşim, kibbutz ve toplum, Nahal yerleşimleri mantığı çerçevesinde kurulmuştur (Schulster ve Gilboa, 2007: 735; <http://www.jewishvirtuallibrary.org>).

Nahal yerleşimlerinin altı çizilen işlevi, konumlandırılmalarıyla doğrudan ilişkili olmuştur. Zira yerleşimlerin özellikle hudutlarda bulunanların misyonu, gelecekteki sınırları çizilmeyi ve korunmayı esas almıştır. Bu fonksiyonun yerine getirilmesi için de Ürdün Vadisi, Jezreel Vadisi ve kıyı düzlükleri boyunca yer alacak "N yerleşim" konsepti kabul edilmiştir (Kellarman,1993: 56). N yerleşim konsepti, 1948 Savaşı öncesinde Yahudilerin toprak satın aldıkları veya yerleştikleri bölgelerin nizam planıdır. Bu plan göre Yahudi siyasi ileri gelenleri bağımsızlık öncesinde gelen göçmenleri Arapların yoğun oldukları Batı Şeria dışındaki yerlere bilinçli olarak yönlendirmişlerdir. Nahal yerleşimlerinin konumlanmasının anahtarı olan, 1948 Savaşı öncesindeki yerleşim yeri altyapısı Harita -1-'de görülmektedir (Troen, 2011).

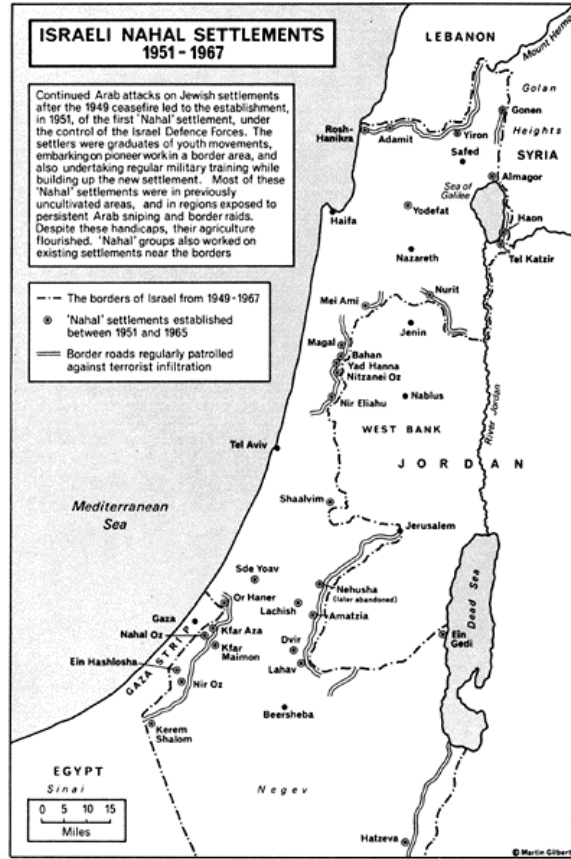
Harita -1-

Sınır oluşturulması maksadıyla yerleşim yerleri yoluyla toprak edinimi ilk olarak Galilee (Celile) bölgesinde başlatılmıştır. Yerleşimcilik yoluyla tarım ve kolektif hayat ile sınır kesiminde toprağa sahip olma faaliyeti vadilere (toprakları batıdan doğuya kat eden Jezreel ve Harod Vadileri ile kuzeyden güneye kat eden Huleh, Kinneret, Bei She'an Vadileri) odaklanmıştır. Tercih edilen bölgeler Kuzey Negev, Kudüs koridoru ve az olsa da Galile bölgesi olmuştur. Buralardaki yerleşimler, toprağa sahip olmak burada bulunmakla mümkündür prensibini esas almıştır. Bu yaklaşıma sınırlar boyunca güvenlik, sivil yerleşimlere sahip olmakla temin edilebilir görüşü eşlik etmiştir (Kellarman, 1993: 70, 201, 205). Güvenlik maksatlı yerleşimler 1948 Savaşı sırasında özellikle Güney'de Mısır, Doğu ve Kuzey'de Irak, Suriye ve Ürdün ordularını durdurmada hayati rol oynamıştır (Harris, 1993: 131).

Savaş sonrasında 1950'de Nahal yerleşimleri bağlamında hassas sınır bölgelerinde kibbutzlar kurulmaya başlanmıştır (Pierpaoli, 2008: 38). 1954'e gelindiğinde çoğu Yeşil Hat boyunca kurulan askeri-tarımsal yerleşimler olmak üzere önde gelen amacı sınır güvenliğini sağlamak olan 100 yerleşimin kurulduğu bir tablo ortaya çıkmıştır. Sınır güvenliği 1950'lerin başında Arap unsurların sınırdan sızma tehditleri nedeniyle Batı Şeria ve Gazze bölgelerinde kritik öneme sahip olduğundan, Nahal yerleşimleri tarımsal üretime katkı sağlamanın yanı sıra Yeşil Hat'ın güçlendirilmesi görevinde kilit unsurlar olmuşlardır (Peters, 2008: 68). Ülkeyi savunma faaliyetinin mümkün olan dış hatta yapılması için stratejik kibbutzların Nahal yerleşimi bağlamında kurulması faaliyetine 1960'lar boyunca da devam edilerek (Edwards, 2008: 582), Harita -2-'de gösterilen konuma ulaşılmıştır (Gilbert, 2005: 57).

Harita -2-

Nahal yerleşimlerinin 1949'da kuruluşundan Altı Gün Savaşı'na (1967) kadar geçen sürede, sınır bölgelerde güvenlik edinimine yönelik tampon bölge oluşturmanın yanı sıra ulusal kimliğin inşa edilmesi ve korunmasına da katkı sağlamışlardır. Sınır bölgelerine yerleşmek daha çok siyonist gençlik hareketlerinin eğilimini oluşturmuş, buralarda görev almak milli ülkü bağlamında kabul edilmiştir. Milli ülkünün hayata yansımaları, Altı Gün Savaşı'nda İsrail'in toprak kazanımıyla coğrafyasını yaklaşık 4 katına çıkarmasıyla farklı bir boyut kazanmıştır. Zaten savaşın bizzat kendisi Nahal yerleşimleri için özel bir öneme sahip olmuştur. Bunların yerleşimcilerinin teşkil ettiği piyade taburları Batı Şeria ve Kudüs'te savaşmış, bunlardan 55. Tabur Kudüs'ün eski şehrini ele geçirerek, M.S. 70'ten beri ilk kez Tapınak Tepesi, Ağlama Duvarı ve şehrin tümünü Yahudi kontrolü altına sokmuştur (Peters, 2008: 65-66, 77-78).

Diğer taraftan savaşta Golan Tepeleri, Batı Şeria, Gazze ve Sina Yarımadası'nın ele geçirilmesiyle genişleyen coğrafya, güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Bu sorunun minimize edilmesi için İsrail Dışişleri Bakanı Yigal Allon tarafından Altı Gün Savaşı'ndan kısa bir süre sonra güvenli sınırlar teşkil edilmek üzere "Allon Planı" hazırlanmıştır. Plan, yoğun Arap nüfusuna sahip Batı Şeria'yı Ürdün idaresine bırakmak ve Şeria Nehri boyunca nüfusu az, dar bir koridoru İsrail kontrolüne almak üzerine kurulmuştur. Koridorun kuzeyde yaklaşık olarak Suriye sınırından başlaması, Ürdün Vadisi'ni geçip Negev'e ulaşması öngörülmüştür. Bu koridorla 15 yıl içinde Ürdün Vadisi boyunca 20 yerleşim yeri kurularak 7.000 öncünün iskan edilmesi planlanmıştır. Böylece az sayıdaki İsrail askeri gücüyle olası Arap saldırısına karşı sınırın tutulması, asıl güç gelene kadar zaman kazanılması ve Doğudan gelecek bir saldırının olabildiğince zorlaştırılması amaçlanmıştır (Abu-Lughod, 1982; 18-19).

Planı'nın uygulamaya girmesiyle Şeria Nehri boyunca keşif, haberalma ve hızlı askeri sevkiyat için Nahal yerleşimlerinin önemi artmıştır (Meir-Levi, 2005: 42).

Savaş sonrasında Mısır, Suriye ve Ürdün ile ateşkes anlaşması yapıp, barış anlaşması yapılmaması onların potansiyel düşman durumunu canlı tutarken, sınırda Filistinli örgütlerin tehdit teşkil etmesi, Nahal yerleşimlerinin askeri savunma amacına hizmet için Şeria Nehri, Yeşil Hat, Golan Tepeleri ve Gazze sınırları boyunca varlığını gerekli kılmıştır. Altı Gün Savaşı ile ele geçirilen topraklarda İsrail'in tasarrufta bulunmasına uluslararası kamuoyunun itirazları nedeniyle iskan politikasında dikkatli davranılmıştır ancak benimsenen anlayıştan geri adım atılmamıştır. İsrail bu itirazları, barış anlaşmasının olmadığı durumlarda kendini savunan tarafın güvenliğini sağlamak maksadıyla gerekli gördüğü bölgeleri ele geçirebileceği iddiasıyla karşılamıştır (Meir-Levi, 2005: 42, 46). Sonra da savaşın ardından askeri ileri karakol niteliğinde ilk Nahal yerleşimini Batı Şeria'da Kudüs ile Hebron arasında Kfar Etzion'da kurularak Eylül 1967'de iskana açmıştır (Cook, 2008: 75-76). Takip eden süreçte ileri pozisyonundaki topraklara yerleşmeye devam edilmiştir (Orni, 2007: 511). Allon Planı dahilinde 1969 yılına kadar Ürdün Vadisi boyunca Nahal yapılanması kapsamında askeri ileri karakol olan 11 yerleşime 300 öncü iskan edilmiştir (Abu-Lughod,1982: 19) .

1970'lere kadar hükümet politikaları içinde göç meselesi ilk sırayı koruduğundan, yerleşimler siyasi planların ve güvenlik politikasının merkezinde yer almıştır (Kellarman, 1993: 65). Bu dönemde, stratejik güvenlik çıkarları doğrultusunda, temel politika olan yerleşim yerlerinin açılmasındaki devamlılığının ve birbirleriyle irtibatlarının sağlanması anlayışı sürdürülmüştür. İşçi Partisi liderleri kritik önemde kabul ettikleri Ürdün Vadisi'nde Nahal yerleşimleri kurulmasına özel ilgi göstermişlerdir (Sasley ve Sucharon, 2011: 1004). Bahse konu yaklaşımın sonucu olarak 1970'lerin başlarında Nahal yerleşimleri bağlamında kurulan askeri ileri karakollar sayısı önemli ölçüde artmış, buralara altyapı ve ulaşım hizmetlerinin götürülebilmesi için önemli ölçüde arazi kamulaştırması yapılmıştır. Bu karakollar kısa sürede sivil yerleşimlere dönüştürülmüştür. Dönüşüm süreci daha fazla sivil korumak için daha fazla askeri pozisyona olan ihtiyacı beraberinde getirmiştir. Böylece yeni güvenlik bölgelerinin ilan edilmesi kaçınılmaz hale gelmiş, bu da İsrail'in Altı Gün Savaşı'nda ele geçirdiği topraklar üzerindeki hakimiyetini pekiştirmiştir (Cook, 2008: 76).

Altı Gün Savaşı'ndan 1973 yılında Yom Kippur Savaşı'na kadar olan zaman diliminde Nahal yerleşimciliği anlayışı, ele geçirilen topraklarda iskan edileceklerle yönelik işlevine devam etti. İsrail Savunma Kuvvetleri, bu dönemde Nahal Tugayı bünyesindeki paraşütçü taburuna ilave olarak mekanize piyade taburu, zırhlı, topçu ve istihkam bölüklerini kurdu. Askeri anlamda iyileştirmelere rağmen, 1973 Savaşı'nın ilk aşamasında Golan Tepeleri'ndeki paraşütçü taburunun Suriye zırhlı birliklerinin saldırısıyla ağır kayba uğrayarak geri çekilmesi, ordunun asker-çiftçi modelini terk edip askerlerin sadece askerlik yapması gerektiği hususunda eleştirilere maruz kalmasına neden oldu. Bu eleştiriler ordunun başka görevlerden çekilerek kendi alanındaki kapasitesini ve kabiliyetlerini arttırması gerekliliğini ön plana çıkardığı için yerleşimlerin asker-çiftçi kompozisyonu tartışmaya açıldı. 1974 itibarıyla temel çerçevede değişiklik yapılmadı. Yani gönüllü Garin gruplarının yerleşim kurmalarının ve alt yapı hazırlıklarını yapmalarının garanti edilmesi ilkesi korundu. Ancak yöntem değişikliğine gidildi (Peters, 2008: 78, 80-81, 89). Savaştan olumsuz sonuçlarla çıkılmasına rağmen Ürdün Vadisi ve Arava bölgesindeki Nahal

yerleşimlerinin Yom Kippur Savaşı'nda Ürdün'ün İsrail'e karşı diğer Arap devletlerine katılmasını engelleyen ön önemli faktörlerden biri olduğu vurgulanmalıdır (<http://www.jewishvirtuallibrary.org>).

1970'lerin ortalarından itibaren şehirleşmenin artışı ve tarımın İsrail ekonomisindeki rolünün azalması Nahal yerleşimlerinin eski konumunu zayıflatmıştır. İş gücü olarak askerler yerine moshavlarda ucuz Arap iş gücünün kullanılmaya başlaması hem siyonizm felsefesiyle çeliştiğinden hem de askerlere Araplardan daha fazla ücret ödenmesi gerektiğinden bu yapıyı olumsuz etkilemiştir. 1977'de Likud'un iktidara gelmesiyle de Nahal'ın temel ideolojisi olan İşçi Siyonizmi etkisini kaybetmiştir. Bu tarihten sonra Nahal modeli İsrail ordusu içindeki müstakil konumunu kaybederek icra ettiği görevler ve icra şekilleri aynı kalmak üzere tamamen ordu yapısına entegre edilmiştir (Peters, 2008: 82, 90-92).

1978'de Camp David Anlaşmaları'nın imzalanması ve Sina Yarımadası'nın Mısır'a geri verilmesi, bu bölgedeki Nahal yerleşimi faaliyetini sona erdirmiştir. Buradaki faaliyet Negev Çölü'ne yönelmiştir (Peters, 2008: 90-92). 1979'dan itibaren genel manada yerleşim yeri kurmak için toprak müsaderesi yöntemi uygulanmazken, 1980'lerin başlarında Nahal yerleşimi kurmak için müsadere yöntemine başvurulması, bu tip yerleşimlerin genel toplam içinde önemsendiği göstermiştir (Aronson, 2008: 152).

Nahal yerleşimlerinin askeri altyapısı olan Nahal Tugayı, 1982'de asker-çiftçi işlevinden çıkarılarak, Nahal Piyade Tugayı ismiyle İsrail Savunma Kuvvetleri'nin düzenli piyade tugaylarından biri konumuna getirilmiştir. Kuruluşundan bu tarihe kadar ileri bölgelerde hem gelen göçler için iskan alanı hem üretim sahası hem de sınırların savunma gücü olarak görev yapmıştır. Pozisyonları gereği çatışmanın da cephesini oluşturmuşlardır (Harris, 1978: 325). Bu dönemde Nahal yerleşimleri, mensupları olan askerlerin hem maliyetinin düşük olması hem de motivasyon gücü bakımından yerleşimlere insan kaynağı temin etmekte bir havuz işlevi görmüştür (Harris, 1993: 146). İcra ettikleri önemli rol nedeniyle İsrail hükümetleri, Yahudi devletine 181 sayılı BM kararıyla bırakılması öngörülen alanlar dışında kalanlar da dahil olmak üzere Nahal yerleşimlerini kararlılıkla savunmuşlar (Kimmerling, 2010: 160), onlardan parlamentoda özel bir ilgiyle bahsetmişler, oraları sık sık ziyaret etmişlerdir (Easton, 1968: 131).

3. SONUÇ

VII. Siyonist Kongre'de o dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurulması kararı verildikten sonra, bu toprakların nasıl elde edileceği ve üzerinde nasıl hakimiyet sağlanacağı hususu en önemli mesele haline gelmiştir. Önce mevcut yerleşimlerin genişletilmesi, yeni topraklar kazanıldıkça buraların göçlerle iskan edilmesi ile karşılaşılacak zorluklara ve problemlere cevap verecek yerleşim yeri yapılarının oluşturulması, sorunun çözümü olarak ön plana çıkmıştır. Üstlendikleri işlevden ötürü Yahudi yerleşim yerleri, kurulacak devletin coğrafi ve siyasi sınırlarının belirleyicisi konumunda olmuşlardır. Yerleşimlerden sınırda konuşlu olanlar daha hayati bir değer taşımıştır. Sınır yerleşimlerinin amacının ve öneminin, Ben Gurion'un "eğer seçim Yahudi devleti olmadan tüm bir ülke ile tüm toprakları henüz elde edilememiş bir Yahudi devleti arasında ise bizim tercihimiz ikincidir" şeklindeki yaklaşımıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

Atfedilen önem bağlamında yerleşimlerin özellikle de Nahal yerleşimlerinin askeri ve siyasi rolünün, a) Bir kimlikle meşru bir başlangıç (meşru başlangıç, BM 181 sayılı taksim kararıyla Filistin'in bir Yahudi ve bir Arap devletine ayrılarak Kudüs'e uluslararası bir statü verilmesidir) yapıldıktan sonra

yayılanın bir şekilde yerine getirilebileceği hatta getirileceği kabulüyle örtüştüğü, b) Filistin topraklarında yerleşimler yoluyla ileri yönlü yayılmanın “topraksız bir halk için halksız toprak” söyleminin ideolojik bir ifası görünümünde olduğu, c) İsrail hükümetlerinin güvenlik politikalarına kabiliyet, uygulanabilirlik, motivasyon ve niyet bakımından uyum gösterdiği, d) Üzerine oturduğu askeri esasların ulusal politika ve stratejinin bir parçası olduğu, aktarılan tarihsel süreçte izlenebilmektedir.

Nahal yerleşimlerinin askeri rolü, siyasi amaç olan, Filistin topraklarında var olmak ve varlığını devam ettirmek doğrultusundadır. Anılan doğrultuda toprakları en ileri hatta savunma görevi, İsrail’in kendi egemenlik alanı olarak gördüğü bölgelere yapılacak ihlallere karşı hızlı reaksiyon gücü olarak cevap üretmek esastır. Bu çerçevede stratejik arazi kesimlerini kontrol ederek ve Yahudi varlığı karşısında artan Arap direncine yönelik bir güvenlik mekanizması oluşturarak, olası saldırıları caydırma, düşman davranışında değişiklik oluşturma, haberleşme ve lojistik hatlarını koruma, ana vatani savunma, sızmalara karşı koyma, gücü nispetinde düşmanı mağlup etme gibi çatışmaya doğrudan dahil olmanın yanı sıra yeni bir yaşam alanı açma, tahliye, haberalma vazifeleriyle teçhiz edilmişlerdir.

Bu yerleşimler doğrudan bir saldırının ilk karşılandığı yer olması bağlamında, fiziksel askeri güvenliğin temel unsurları arasında yer almışlardır. Ayrıca düşman unsurların olası askeri senaryolarını bloke etmek üzere ihtiyaç duyulan yerlere yerleştirilebilen, askeri güç kullanımında ve taktik planlamalarda seçenekler sunan, içteki askeri unsurların bir uzantısı olarak görev icra eden yapısı nedeniyle esnek olan, İsrail askeri kapasitesinin sürdürülebilir hazır kuvvetini teşkil eden bir savunma aracı olmuşlardır. Askeri rolleri bakımından düşünüldüğünde Nahal yerleşimlerinin, İsrail’in Filistin topraklarında tutunmayı ve genişletmeyi amaçlayan siyasi ve askeri beklentilerini karşılayacak, çatışma ortamını kendi olağanı olarak kabul edecek bir yapı olarak oluşturulduğu ve görevlendirildiği sonucuna varılabilir.

Nahal yerleşimleri üzerinden ileriden savunma yaklaşımının benimsenmesindeki temel motivasyonlardan birisi, düşmanlarının İsrail’i eline fırsat geçirdikleri anda yok etmek isteyecekleri kabulü olmuştur. Bu nedenle düşmanla mümkün olduğunca ileride bir noktada teması sağlayıp, bu noktada durdurmak mümkün olmasa da geri bölgedeki hazırlığa zaman kazandırmak amacı güdülmüştür. Diğer bir motivasyon ise İsrail’in savaş sonucu ulaştığı sınırların son nokta olarak görmemesiyle, toprak genişlemesinin konjonktüre bırakılması ve stratejik derinliğinin olmamasıyla yakından ilişkilidir. Dolayısıyla sınır bölgeleri, savunmanın ilk bölgeleri olmanın yanında genişlemenin de başlangıç hattını oluşturduğu için ulusal askeri stratejide ve milli politikada hayati öneme sahip olmuştur. Motivasyonları besleyen tehdit kabulünün de Yahudilerin kendilerine ait olduğunu düşündükleri toprakları onlara vermek istemeyenleri kapsadığı süreçte izlenebilmektedir.

Motivasyonlar bağlamında ele alındığında Nahal yerleşimleri üzerinden uygulanan ileriden savunma stratejisinin, mevcut Yahudi nüfusunun fiziksel güvenliğini sağlamanın ötesinde İsrail Devleti için gelecekte öngörülen sınırların elde edilmesinin bir aşaması olarak işlev gördüğü ifade edilebilir. Bu haliyle büyük strateji veya ulusal strateji olarak nitelenebilecek planlı bir sürecin parçası olduğu söylenebilir. Altı çizilen ulusal stratejide Nahal yerleşimleri öncelikle buldukları uç bölgelerde tutunma imkanı tanıyarak, daha sonra genişleme ve yerleşim yerleri arasındaki boşlukların doldurulması çabasına katkı sağlamışlardır. Böylelikle Yahudi yerleşim yerleri genel olarak Nahal yerleşimleri özel manada

haritalar üzerindeki hatların değiştirilemez ve sürekli olmadıklarını, üzerinden son karar verilmiş ölçütler barındırmadıklarını, sosyal-siyasi-ideolojik karar verici unsurlara tabi olduklarını ilk elden göstermişlerdir. Ayrıca sınırların özel bir gündemi, amacı ya da siyasal bir hedefi gerçekleştirmek için var olduklarını kanıtlamışlardır. Filistin topraklarında genişlemenin son sınırlarına yaklaşması ve yerleşimlerin birbirleriyle bağlanıp interaktif hale getirilmesinden sonra ise üstlendikleri ilerden savunma misyonu yavaş yavaş ileride mevcudiyete dönüşmüştür. Nahal yerleşimlerinin işlevinin genişleme stratejisiyle örtüşmesi ve yarattığı fiili durumlar üzerinden toprak kazanımı sağlaması yapılan çıkarımların ispatı olarak ileri sürülebilir.

Nahal yerleşimlerinin varlığı, İsrail'in düşman bir coğrafyada bulunduğu kabulüyle ve yüksek yoğunluklu savaş beklentisiyle bağlantılıdır. Bu bağlamdaki misyonu, ulusal egemenliğin ve bütünlüğün fiziksel manada korunması demek olan teritoryal savunmadır. Savunma görevi, düşmanlarıyla kendisi arasında bulunan sıfır toplamı denklemde ülkenin sınırları belirleyen ve koruyan askeri-siyasi-sosyal yönler barındırmaktadır. Ancak temel vurgusu, devletin güvenliğinin sınırların güvenliğiyle eş anlamlı olduğu üzerinedir. Bu yönüyle sınır güvenliğinin, devlet güvenliği konsepti içindeki konumuna karşılık gelmişlerdir. Sınır güvenliği bağlamında ise ülkenin güvenlik ihtiyacının belirlendiği ve uygulandığı test alanı işlevini yürütmüşlerdir. Yani buldukları bölgenin karakteristiğini tehdit ve fırsatlar açısından ilk elden tetkik ederek ve değerlendirerek, hem savunulabilir sınırlar anlayışı hem de o bölge için gelecekte yapılacak planlar için stratejik ve taktik saha raporu üreten bir özelliğe sahip olmuşlardır. Yerleşimlerde yaşanan askeri deneyimler ile klasik askeri öğretilerin karşılıklı birbirini olumlu olarak etkileyeceği bir ortam yine Nahal yerleşimlerinde yaratılmıştır.

Nahal yerleşimlerinin saha deneyimlerinin İsrail'in stratejik derinlik yoksunluğu nedeniyle benimsediği savaşı düşman toprağına taşıma yaklaşımında belirleyici bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Güvenlik mekanizmasındaki bu aktif rollerinin de güvenlik-ordu-savaş üçlemesini canlı tutarak güvenlik kavramının içinin doldurulmasına ve Yahudilerin güvenlik toplumu haline gelmesine katkı sağladığı neticesine varılabilir. Bu çerçevede Nahal yerleşimlerinin İsrail hükümetlerinin askeri eğilimli güvenlik politikalarının bir açıdan nedeni diğer bir açıdan da sonucu olduğu ifade edilebilir. Genel olarak ise varlıkları, askeri bakımından ülkenin özellikle sınırlardaki savunma ihtiyacının elde bulunan imkanlardan daha fazlasına ihtiyaç göstermesiyle ilişkilendirilebilir.

Düşmanla ilk temas noktasında bulduklarından milliyetçilik duygusunun en yoğun yaşandığı yerler olmuşlardır. Ülkenin diğer kesimlerine de bu yönde moral ve motivasyon sağlayarak, Yahudi milliyetçiliğinin güçlendirilmesine katkı verecek bir potansiyeli barındırmışlardır. Yerleşimlerin insan kompozisyonu ülkedeki en kararlı ve sınırların önemini kavramış kesimlerden oluştuğu için sınırdaki yaratılan bu milliyetçilik duygusunun ulusal stratejiye aktarılmasında ve bir plan doğrultusunda verimli olarak kullanılmasında güç çarpanı etkisi yaratmışlardır. Yine aynı paralelde gönüllülerden oluşan yapıyla düşman aleyhine Yahudi toplumu lehine bir fedakarlık ve moral asimetrisi meydana getirmişlerdir. Ayrıca Yahudi toplumunu devletin sınırlarıyla tanıştırap kaynaştırarak, tarihi-dini-siyasi sınır bilinci ve kabulü üzerinden ulusal kimliğe katkı yapmışlardır. Sağlanan güçlü milli duygular, fedakarlık yapma isteği ve toplanan moral doğrudan askeri amaçların gerçekleştirilmesine aktarılmıştır.

Nahal yerleşimlerinin özünde öncü olarak anılan bir grubun bulunması “ne alırsak bizim olacaktır” mantığının canlı tutulmasına katkı sağlamıştır. Öncü tanımı, doğası gereği mümkün olduğunca ilerleme isteğine bir engel koymamıştır. Nahal yerleşimleri bu nedenle psikolojik bir son nokta belirleyen sınır çizme kavramından ziyade mümkün olduğunca ilerleme isteğiyle motive olmuşlardır. Geline noktada da genel anlamda iki eşit arasındaki çizgi olan sınır kavramı, Nahal felsefesinde diğer tarafın önemsizleştirildiği ve toprağının elinden alınmasının şartlar gereği olağan olarak görüldüğü öncü kavramıyla değiştirilmiştir. Bu şekilde İsrail sınırlarının milli ülküyü benimsemiş Yahudiler tarafından inşa edilmiş olduğu ön plana çıkarılmıştır.

Sınırlarda milli bir ülküyü amaç edinen Nahal yerleşimleri, “biz ve onlar” ayrımını besleyerek, “onlara karşı biz” duygusunun coğrafi manada yaşatılmasına ve ötekileştirme-düşman algılarının dini-tarihi-ideolojik bağlamda Yahudiler özelinde kavramsallaştırılmasına katkı sağlamışlardır. Gittikleri bölgede daha önce var olmayan bir kimliği oraya taşıyıp yaşatarak, toprak sahipliği konusunda rekabet edilen diğer tarafın sahiplik algısına zarar vermişlerdir. Yerleşilen bölgenin Yahudi kimliğiyle harmanlanması, buraların Yahudi toplumu tarafından kendi sınırları olarak benimsenmesi lehine sonuç üretmiştir. Ortaya çıkan tablo, bir yandan kendilerine komşu olan Arap toplumuna fiziki ve psikolojik bir sınırın varlığını dayatmış, diğer yandan da daima ileri yönlü çizdikleri sınırın gerisinde kalan coğrafyanın Yahudileştirilmesini kolaylaştırmıştır. Böylelikle buldukları bölgede Yahudilerin ve Arapların kim ve ne olduklarına dair çerçeveyi belirleyerek sosyal ve siyasi bir kategorizasyonun önünü açmışlardır. Düşman görülen kesimlere karşı ideoloji odaklı kutuplaşmayı güçlendirdiklerinden, Yahudi toplumunu dini-tarihi sınırlar ve güvenlik konuları etrafında konsolide edici bir etki oluşturmuşlardır.

Yerleşimlerin işlevi üzerinden konsolidasyon arayışı sadece içe yönelik olmamıştır. Diasporadaki Yahudilerin Filistin topraklarına gelmeleri teşvik edilmiş ve buralarda görev yapmak milli bir görev olarak ön plana çıkarılmıştır. Bu şekilde İsrail’in Filistin’deki Yahudilerden meydana gelmiş bir devletten ziyade göçmenlerle birlikte oluşturulmuş ve sahiplenilmiş bir Yahudi devleti olduğu anlayışının gelişmesi temin edilmiştir. Yerleşimcilik üzerinden bir çıkar grubuna değil amaca yönelmiş idealist bir toplum anlayışına vurgu yapılarak, yeni kurulan devletin kendi hikayesini yaratması ve milli ülkü için örnek teşkil edecek rol modellerin oluşturulması sağlanmıştır.

Nahal yerleşimleri, askerlik rolünün topluma yayılmasına, sivil-asker ilişkilerindeki geçişkenliğinin artmasına ve iki kesimin hem yaşayış hem de anlayış olarak birbirine yakınlaşmasına katkı sağlamıştır. Yakınlaşan sivil-asker ilişkisi, bir siyaset-güvenlik kültürünün oluşmasında ve siyasi liderlerin askeri değerleri sivil siyasetin dışında bırakmalarını zorlaştırmasında etkili olmuştur. Yerleşimler adeta askerler tarafından oluşturulan militarizm ile siviller tarafından oluşturulan militarizmin kesişim noktasını ve eritme potansiyelini teşkil etmiştir. İki kesim arasında oluşturduğu geçişkenlikle hem ulus inşasında askeri ve sivil unsurları kaynaştırmış hem de sadece askeri kabiliyeti olan ordunun etki alanını sivil kesime doğru genişletmiştir.

Nahal yerleşimleri, organize ol→yerleş→yönet düzleminde bir işleyişle buldukları bölgeyi doğrudan veya dolaylı biçimde genel güvenlik sistemine dahil ederek, 1948 Savaşı’nın siyasi ve askeri kazanımlarının korunup geliştirilmesine katkı sağlamışlardır. Çatışmalar sonucu elde edilen yerlerde, egemenliğin tesis edilmesinin aracı olmuşlardır. Yerleşimlerin silahlı yapıda olmaları için güvenlik

gerekçesi meşrulaştırıcı neden olarak kullanılmıştır. İleri sınır bölgelerinde silahlı mevcudiyet arttıkça da siyonist fikirlerin Filistin topraklarına hakim kılınması, toprak tavizi vermeden güvenlik ediniminin sağlanabileceği fikrine eğilim gösterilmesi ve geri dönülmez fiili durumların yaratılması kolaylaşmıştır. Üstelik devletin geleceği için hayati olan neticeler, kendi kendine yeten yapılarıyla sürekli hazır olma masrafına gerek olmadan, hem ulus inşasına hem de toplam güvenliğe katkı yapılarak Nahal yerleşimleri üzerinden elde edilmiştir. Bu başarılı sonucun da yeni devletin özgüvenini ve güvenlik konusunda kendine yetebilme duygusunu güçlendirdiği söylenebilir.

Son tahlilde, Nahal yerleşimlerinin ileriden savunma ve derinliğine savunma konseptlerinin ideolojik bir ülkü ile beslenmiş şekli görünümünde olduğu, güç projeksiyonu yaparak ve konjonktürün avantajlarından yararlanarak araziye insan ve fiziki coğrafya bakımından kontrol altında tutma (dominium) imkanı sağladığı, hatta sahip olduğu potansiyelle ulusal askeri stratejinin üzerinde bir amaç olan ulusal güvenlik stratejine hizmet ettiği söylenebilir. Ancak siyasi egemenlik ve yargılama hakkı (imperium) bağlamında uluslararası hukuk tarafından tanınmış kazanılmış bir hak sağlamadığının altı çizilmelidir.

KAYNAKLAR

- “From The Hebrew Press-The Aqraba Settlement” (1973), *Journal of Palestine Studies*, Vol. 2, No.3 (131-132).
- “IDF Infantry Corps: Nahal Infantry Brigade”, http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/nahal.html (02.02.2016)
- “Israel Report”, *Middle East Research and Information Project (MERIP) Reports* (1971), No. 4, November, (1-12).
- Abu-Lughod, Janet (1982), “Israeli Settlements in Occupied Arab Lands: Conquest to Colony”, *Journal of Palestine Studies*, Vol.11, No. 2, Winter, (16-54).
- Allon, Yigal (1970), *Shield of David: The Story of Israel’s Armed Forces*, Random House, New York.
- Aronson, Geoffrey (1996), “Settlement Monitor”, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 25, No. 2, Winter, (114-122).
- Aronson, Geoffrey (2008), “Settlement Monitor”, *The Journal of Palestine Studies*, Vol.37, No. 4, Summer, (150-158).
- Aronson, Geoffrey (2011), “Settlement Monitor”, *The Journal of Palestine Studies*, Vol. 41, No.1, Autumn, (189-198).
- Ben-Ami, Shlomo (2006), *Scars of War, Wounds of Peace: The Israeli-Arab Tragedy*, Oxford University Press, Oxford.
- Ben-Eliezer, Uri (1995), “A Nation-In-Arms: State, Nation and Militarism in Israel’s First Years”, *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 37, No. 2, April, (264-285).
- Bowes, Alison M. (1990), “The Experiment That Did Not Fail: Image and Reality in The Israeli Kibbutz”, *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 22, No. 1, February, (85-103).
- Cnaan, Ayala (2007), *Holy Land of Aliens: Formal Governance Mechanism in Israeli Alternative Communities*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Rensselaer Polytechnic Institute, New York.

- Cook, Jonathan (2008), *Disappearing Palestine*, Zed Books, London.
- Coren, David (2007), “Gadna”, *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 7, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Davis, Uri (1973), “Palestine Into Israel”, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 3, No. 1, August, (88-105).
- Easton, Joseph W. (1968), “Communication”, *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 12, No.1, March, (129-134).
- Edwards, Richard (2008), “Kibbutz Movement”, *The Encyclopedia of The Arab-Israeli Conflict*, ABC-CLIO, California.
- Edwards, Richards (2008), “Palmach”, *The Encyclopedia of The Arab-Israeli Conflict*, ABC-CLIO, California.
- Gilbert, Martin (2005), *Atlas of The Arab-Israeli Conflict*, Routledge, New York.
- Harris, Michael (1993), *The Israeli Kibbutz From Advent to Anachronism: An Organizational-Theory Perspective*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Indiana University, Indiana.
- Harris, W. W. (1978), “War and Settlement Change: The Golan Heights and The Jordan Rifts”, *Transactions of The Institute of British Geographers*, Vol. 3, No. 3, (309-330).
- Herzog, Chaim (2007), “Israel, State of: Defence Forces”, *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 10, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Huretowitz, J. C. (1963), “The Role of The Military in Society in Israel”, *The Military in The Middle East*, Columbus, Ohio.
- Jacob, Abel (1971), “Israel’s Military Aid to Africa, 1960-66”, *The Journal of African Studies*, Vol. 9, No. 2, August, (165-187).
- Kellarman, Aharon (1993), *Society and Settlement*, State University of New York Press, New York.
- Kimmerling, Baruch (2010), *Clash of Identities*, Columbia University Press, New York.
- Lesch, Ann M. (1985), “Gaza: Forgotten Corner of Palestine”, *Journal of Palestine Studies*, Vol. 15, No.1, Autumn, (43-61).
- Levy, Yagil (2011), “The Israeli Military: Imprisoned By The Religious Community”, *Middle East Policy*, Vol. 18, No. 2, Summer, (67-83).
- Masalha, Nur (2000), *Imperial Israel and The Palestinians*, Pluto Press, London.
- Meir-Levi David (2005), *Big Lies*, Center For The Study of Popular Culture, Los Angeles.
- Niv, David (2007), “Betar”, *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 3, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Orni, Efraim (2007), “Beth Arabah”, *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 3, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Orni, Efraim (2007), “Ein Yahav”, *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 6, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Pearlman, Moshe (1970), *Ben Gurion Looks Back: In Talks With Moshe Pearlman*, Schocken Books, New York.
- Perlmutter, Amos (1968), “The Israeli Army in Politics: The Persistence of The Civil Over The Military”, *World Politics*, Vol. 20, No. 4, July, (608-643).
- Perlmutter, Amos (1968), *Military and Politics in Israel: Nation Building and Role Expansion*, Praeger, New York.

- Peters, Joshua Natan (2008), *The Origin and Development of The Nahal Brigade in Israel Defence Forces 1949-1999*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, The University of News Brunswick, News Brunswick.
- Pierpaoli, Paul G. (2008), "Agriculture", *The Encyclopedia of The Arab-Israeli Conflict*, ABC-CLIO: California.
- Porath, Yehoshua (2007), "Israel, State of: Historical Survey", *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 10, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Safran, Nadav (1978), *Israel: Embattled Ally*, Harvard University Press, Massachusetts.
- Sasley Brent E. ve Sucharon Mira (2011), "Resettling The West Bank Settlers", *International Journal*, Vol. 66, No. 4, December, (999-1007).
- Schiff, Ze'ev (1985), *History of The Israeli Army: 1874 to The Present*, MacMillan, New York.
- Schuster, Yehuda ve Gilboa Shaked (2007), "Nahal" *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 14, Keter Publishing House, Jerusalem.
- Seidman, Guy (2010), "From Nationalization to Privatization: The Case of IDF", *Armed Forces and Society*, Vol. 36, No. 4, July, (716-749).
- Smith, Charles D. (2004), *Palestine and Arab Conflict*, St. Martin's, Bedford.
- Troen, S. Ilan (2004), "Imaging Zion: Dreams, Designs and Realities in A Century of Jewish Settlements", *Digest of Middle East Studies*, Vol.13, No.1, Spring, (59-62).
- Troen, Ilan (2011), "Israel Studies An Anthology: Jewish Settlement in the Land of Israel/Palestine".
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/isdf/text/troen.html> (01.02.2016)
- Weitz Raanan (2007), "Israel, State of: Aliyah and Absorption", *Encyclopaedia Judaica*, Cilt 10, Keter Publishing House, Jerusalem.